

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

§ 523

Tilannekatsaus raidereformin ja Tampereen seudun lähijunaliikenteen suunnittelusta 2030-luvulle

TRE:6146/00.01.03/2025

Valmistelija / lisätiedot:
Nurminen Mikko

Valmistelijan yhteystiedot

Johtaja Mikko Nurminen, puh. 040 801 2665 ja joukkoliikennejohtaja Mika Periviita, puh. 050 326 7007 etunimi.sukunimi@tampere.fi.

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaintoimiston johtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Raidereformin ja Tampereen seudun lähijunaliikenteen suunnittelun tilannekatsaus merkitään tiedoksi.

Kokouskäsitely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden johtaja Mikko Nurmiselle ja joukkoliikennejohtaja Mika Periviidalle. He olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana ja poistuivat ennen päätöksentekoa.

Perustelut

Lähijunaliikenteen edistäminen on tärkeä osa Tampereen kaupunkiseudun Rakennesuunnitelman 2040+ toteutumista ja kestävästä liikkumisesta edistämistä. Raidereformi sisältyy Orpon hallitusohjelmaan ja raidereformin tarkoituksena on lisätä kilpailua raideliikennemarkkinalla ja helpottaa markkinoille pääsyä. Valtion ostama henkilöjunaliikenne on jatkossa kilpailutettava nykyisen sopimuskauden päättyessä vuoden 2030 lopussa. Valtio on tähän asti neuvotellut ostoliikenteen palveluista suoraan VR:n kanssa, ja VR on vastannut palveluista kokonaisvaltaisesti kaluston huollosta lipunmyyntiin.

Uusi raideliikenteen sopimuskausi alkaa 1.1.2031, ja sopimuksen pituus on noin 10 vuotta. Kilpailun onnistumiseksi VR:n ostoliikenteeseen käyttämä ja lähijunaliikennettä varten hankkima uusi kalusto eriytetään uuteen valtion omistamaan, tänä vuonna perustettuun kalustoyhtiöön.

Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi 16.6.2025, että valtion ostoliikenteen hankinnan valmistelua jatketaan nykyiseen ostoliikennekokonaisuuteen perustuen. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa junalla voi matkustaa yhtä laajasti kuin nykyisinkin.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Osana valtion ostoliikenteen kilpailutusta kuntien on mahdollista hankkia uutta lähijunaliikennettä. Nokia, Tampere, Lempäälä ja Akaa rahoittavat nykyisin M-junaliikennettä välillä Nokia-Tampere-Lempäälä-Toijala. Tampereen kaupungin maksuosuus on noin 300.000 euroa vuodessa. Valtio edellyttää, että tämän lisäliikenteen rahoittamisen jatkamisesta ja mahdollisesta muusta lisäliikenteestä tehdään sitovat päätökset alkuvuoteen 2026 mennessä.

Tampereen seudun kuntayhtymä ja Nysse suunnittelevat parhaillaan 2030-luvun lähijunaliikennettä kaikissa neljässä ratasuunnassa. Suunnittelun lähtökohtana vuonna 2031 alkavaan liikenteeseen on ollut uudet seisakkeet Sääksjärvi, Epilä, Harjuniitty, Ylöjärvi, Messukylä ja Ruutana, joiden toteutuksesta ja rahoituksesta on sovittu MAL-sopimuksessa 2024-2027. Seisakkeiden käyttöönotto riippuu luonnollisesti toteutettavasta liikenteestä. Epilän seisake on käyttöönotettavissa jo nykyiselle lähijunaliikenteelle ja Messukylän seisakkeen toteuttaminen edellyttää Tampereen ja Oriveden välisen lähijunaliikenteen käynnistämistä. Nykyiset kolme päivittäistä kiskobussivuoroa eivät perustele Messukylän seisakkeen rakentamista.

Mittavia infratoimenpiteitä, kuten uusia kaksoisraideosuuksia ei ole toteutumassa 2030-luvun alkuun mennessä. Niistä ja pormestariohjelmassa olevasta Särkänniemen seisakkeen toteutuksesta on mahdollista sopia valtion kanssa seuraavalla, vuonna 2028 alkavalla MAL-sopimuskaudella. Särkänniemen seisake on tarkoituksenmukaista toteuttaa Tampere-Lielähti -välin kolmannen raiteen yhteydessä, jotta seisakkeen edellyttämät muutokset rataa voidaan toteuttaa luontevasti tulevan ratahankkeen yhteydessä, ja ruuhkaisen rataosan toimivuus ja häiriösietoisuus voidaan taata myös liikennemäärien kasvaessa.

Suunnittelussa on tunnistettu rataverkon mahdollistamat lisäliikennevaihtoehdot kaikille neljälle ratasuunnalle, mutta verkko asettaa tiukat reunaehdot. Vaihtoehtojen pohjana on nykyinen ostoliikenne, johon on lisätty tarjontaa Ylöjärven, Oriveden ja Toijalan ratasuunnille infran sallimissa rajoissa. Tehottomat kalustokierrot ja epätasaiset vuorovälit on jätetty tarkastelun ulkopuolelle.

Kuntakohtaiset arviot brutto- ja nettokustannuksista on laadittu kuntien nykyisen kustannusjakoperiaatteen mukaisesti. Tampereen vuotuinen nettokustannus vaihtelee arviolta 0,2 miljoonasta eurosta 1,3 miljoonaan euroon. Bruttokustannukset tarkentuvat kilpailutuksen sekä seudun ja valtion välisen kustannusjakoperiaatteen selkiydyttyä. Lisäliikenteen vaihtoehdot perustuvat Porin junien hyödyntämiseen seudun liikenteessä.

Vaihtoehtoja käsitellään seuraavaksi kunnissa. Kuntien päätöksillä on vaikutusta toisiinsa, joten seudullinen koordinointi on tärkeää. Oriveden lisäliikenne edellyttäneen, että Tampere ja Kangasala tilaavat liikennettä ja toteuttavat Messukylän ja Ruutanan seisakkeet. Lempäälän ja Nokian

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

osalta ratkaisevaa on Akaan ja Tampereen sitoutuminen M-junaliikenteeseen. Ylöjärven liikenne vaatii lähijunayhteyden Orivedelle ja on sidoksissa Tampereen, Kangasalan ja Oriveden päätöksiin.

Traficom on käynnistänyt ostoliikenteen suunnittelun marraskuussa, ja liikennetarpeet sovitetaan tammikuun 2026 puoliväliin mennessä. Tavoite on, että esitykset lisäliikenteistä ja niiden vaikutuksista voidaan tehdä kunnille alkuvuodesta 2026.

Tampereen kaupungin hallintosäännön (2.9.2025) 14.2 §:n 21. kohdan mukaan kaupunginhallituksen tehtävänä on ohjata strategisia liikennepoliittisia linjauksia ja 22. kohdan mukaan ohjata maankäytön, asumisen, liikenteen ja palvelujen pitkän aikavälin toteutuksen ajoitusta ja investointien koordinointia.

Tiedoksi

Mikko Nurminen, Mika Periviita, Jukka Lindfors, Ari Vandell, Eero Kauppinen/Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä

Liitteet

1 Kh 8.12.2025 Raidereformi ja seudun lähijunahankinnat -aineisto

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja yleisesti nähtäville 16.12.2025 www.tampere.fi.

Päätös annettu tiedoksi sähköpostilla 15.12.2025.

Asia liitteineen on katsottavissa kaupungin verkkosivuilla www.tampere.fi. Pyydettäessä ote toimitetaan liitteineen.

Tampere
15.12.2025

Leeni Herrala
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto
§523

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)